

www.e-rara.ch

Explanatio Vetervm Sanctorum Patrum

Oecumenius

Venetis, M D LVI

Zentralbibliothek Zürich

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-137749>

De divino spiritus sancti in die quinquagesimę in credentes descensu ... Cap. II.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [\[Link\]](#)

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [\[Link\]](#)

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [\[Link\]](#)

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [\[Link\]](#)

bata autem fors non est. nam si in Iona vim habuit, vbi ignobiles e vulgo homines sortitionē fecerunt, quid in sanctis, & qui orationibus & precibus rem cōmiserant, cēsendum est? Si enim illorum rectus animus solus eas direxit, diuinorū virorum recta sententia multo magis efficere id potuit.

De diuino spiritus sancti in die quinquagesimę in credentes descensu. vbi varijs linguis loquitur Apostoli: & Petrus de passione & resurrectione & assumptione Christi, & dono spiritus sancti ex prophetis cōmōtionem facit, & tria milia Iudeorum baptizantur. Cap. II.

ET DV M completeretur dies pentecostes, erāt omnes unanimiter in eodem loco: & factus est repente de cœlo sonus tanq̄ flaminis uiolenti quod deferretur: repleuitq; totam domum ubi considebant. & inspectæ sunt ipsis dispersitæ linguæ quasi ignis: inseditq; supra unumquemq; ipsorum. & repleti sunt oēs spiritu sancto: & loqui diuersis linguis cœperūt.

D V M completeretur dies Pentecostes, id est quinquagesimę, hoc est dies qui est ad pentecostē, atq; ipsam efficit, & terminat: circa ipsum festum, quando iam erat tempus vt tempestiuæ spirituali messi falx inīceretur: quando ob festū multi aderant ex ihs etiam qui ipsum cruci affixerant, vt sui sceleris, atq; homicidiū conuincerentur. Repente autem sonus, & non absq; manifesto sensu spiritus aduentus, & de cœlo effectus est, vt & repentino accessu terrefaceret, atq; exsurbaret magis omnes, ad concursumq; excita-

ratusq; est, significat. Aduertendum vero est, cū vni tantum homini erat agnoscendus, specie columbæ in caput Christi descendentem a Ioanne fuisse conspectum: quando autem tota multitudo erat conuertenda, quasi ignem ea specie apparere, quam antiquitus de Deo Hebræi percipere poterant: Deum esse ignem consumentem intellegentes. Illud quoq; animaduersione dignum, q̄ cum in oratione & precibus, & mutua charitate perseuerabant discipuli, tūc spiritus sanctus ipsis accesserit. Deu. 4. d

Prout ipsis dabat spiritus, ut ex tempore loquerentur:

Extemporariæ enim loquutiones erant, quas diuersis linguis proferebant.

Erant autem in Hierusalem habitantes Iudæi, uiri religiosi ex omni gente carum quæ sub cælo sunt.

Religiosos ipsos fuisse argumento est, q̄ relictis patrijs, omissisq; possessionibus suis, et domibus in Hierusalem habitare sibi proposuissent: vt ex patria lege ter in anno venire in conspectū Dei possent.

At uoce hac facta conuenit multitudo, & confusa est, propterea q̄ sua quisq; loquela loquentes illos audiebant. stupebātq; omnes & mirabātur inter se dicentes, non ne ecce omnes hi qui loquuntur Galilæi sunt? & quo modo audimus singuli propria nostra loquela in qua nati sumus? Parthi & Medi, & Elanite, et

qui habitāt Mesopotamiam, Iudeamq; & Cappadociam, Pontum & Asiam, Phrygiam & Pamphyliam, Aegyptum & partes Libyæ circa Cyrenem: & aduenæ Romani, & Iudæi, & Profelyti, Cretenfes, & Arabes, loquētes ipsos audimus magnifica opera Dei: stupebantq; omnes, & dubitabant inter se dicentes. Quid nam hoc sibi uult?

Confusa est multitudo, id est turbata est, atq; id merito: sibi enim ea molesta existimabant, cū ea contra Christum audacter perpetrassent, cōsciētiæq; animi ipsorum agitarentur. Atq; impij quidem & qui cędem commiserant, hac de causa conturbabantur: at religiosi mirabantur, q̄ ipsos cum esse Galilæos agnoscerent, patrijs cuiusq; linguis loqui audirent. Apostoli uero magnifica & admiranda Dei opera se dicere quidē sciebāt, q̄bus tamē linguis ea dicerēt, ignorabāt. sed qui audiebant uiri religiosi puta Scytha, aut Indus Scythice aut Indice eos loqui p̄cipiebāt.

Alij uero deridētes repletos eos musto esse dicebāt.

Erant etiā nonnulli ex ijs qui intelligebant, abiectiones fortasse atque e vulgo homines, qui in ebrietatem ea quæ fierent, deridendo referebant. nam si non intelligebant, quo pacto ebrietati rem ascribere potuissent? sin loquentes intelligebant, dices fortasse, quo modo deridere audebant: propterea q̄ sanè vitium ex nimia & excedente improbitate existens nihil aliud q̄ solam ipsam peruersitatem inducit: ut qualibet causa

excogitata, quomodocunque id qđ præsens est, semper repudiet. quemadmodum etiam cū Christus miracula faceret: de facto ipso ambigere minime poterant, sed Beelzebub principi Dæmoniorum rem furijſ incitati ascribebant. Gētium autem quę Iudæis erant inimicæ mentionem fecit, Cretensium, Arabum, & aliorum, quorum linguis loquentes apostoli signum faciebant, se eos omnes fide esse superaturos. Sed vbiq; profecto vna cum virtute vitium quoque reperitur. religiosi enim admirabantur; isti deridebant. Vide queso irridentium amentiam. repletos eos musto esse inquit: cum tamen eius nondum esset tempus. Pentecoste enim erat, quo tempore mustum nondum reperitur. mustum siquidem proprie est dulce qđ ex ipso torculari defluit vinū. Adde qđ hora diei erat tertia, in qua inebriatos fuisse homines presertim in periculis & terroribus cōstitutos verisimile non erat. Restat igitur vt impudentię istorum hoc attribuamus, cum dicerent musto apostolos fuisse repletos. impudentia enim solum id querit, vt quomodocunque contradixerit, rationi consentanea non spectet. Quin etiam absurdius quoque illud est, qđ cum ceteri admirarentur, qui erant Iudæi, Romani, Profelyti ex ijs fortasse qui cruci Christum affixerant, gentesque ferè omnes linguis eos suis loqui confiterentur ac prædicarent: nonnulli inuenti sunt, qui irriderent. **ALITER.** Quod musto repletos esse apostolos dixerint, ex calūniantium qualitate est. multum enim dulce est vinum, qđ cum tenacitate dulcedinis repentinam

Matt. 12. 8

in cauā cerebri repletionem exhalatiōis efficiat, ad ebrietatem magis est opportunū. Sed qui irri debāt, intelligebātne ea quę dicebant, nec ne? si. n. nō intelligebant, locum habere derisio non poterat: nam indistincta blateratio temere prolata quid molestare atque offendere aliquem potest? vnde planē intelligere quidem etiā ipsi, præsertim cum prope alios haberēt, qui rem in miraculum referebant: sed maligne tamen carpere ac vituperare sicut mos puerilis est, censendi sunt. **A L I T E R.** Intelligebant quidem, sed ips quę dicebantur, magna enim & admiranda opera Dei erant, non delectabantur. Mos enim vulgaribus est, vt cum non placent sibi ea quę dicuntur, insanire ac demone vexari eum qui loquitur, opinentur, ac iactent. Quemadmodum in Christo, cum miracula esse intelligerent, ea quę fiebant, celebrareque ea deberent, e contrario quasi a Beelzebub fierent, carpebant.

Mat. 12. c

Stans autem Petrus cum undecim sustulit uocem suam, & loquutus ipsis est. Viri Iudæi, & qui habitatis Hierusalem uniuersi, hoc uobis notum sit: & in aures admittite uerba mea.

Superius procurationē præ se fert Petrus, ubi multitudini electionem eius committit, qui vndecim esset ascendus: hic fiduciam ostendit, cū beneuolos minime haberet auditores, sed & irridentes, & subsannātes, & clamantes, ipseque esset & priuatus, & literarum imperitus. quo modo enim quod nunc rumpat in uocem, nō supra hominem existimādum est? Cum vndecim, autem

Inquit, vt communi consensu & voce omnium eum loqui, testesque assistere vndecim ipsos ihs quæ dicebantur, significet. Sustulit vocem, hoc est multa cum fiducia vocem altius emisit, vt statim a principio gratiam spiritus possent agnoscere. qui enim antehac ignobilis puellæ interrogationem non tulerat, is in medio populo, clamantibus omnibus, adeo intrepide concionatur, vt indubitatum hoc resurrectionis argumentum maxime fuerit.

Matth. 26. d
Mar. 14. g
Luc. 22. f
Ioan. 13. c

Non enim sicut uos existimatis, hi ebrj sunt.

Nō dixit (vt vos irridetis) sed (vt existimatis) mutata in mitiorem modum oratione. non vult eum palam malignitatem ipsis statim exprobare, sed paulatim ita eos ad cōuersionem & poenitentiam preparare studet.

Cum sit hora diei tertia. Sed hoc est qđ dictum est per prophetam Ioel. et erit in nouissimis diebus, inquit Dominus, effundam de spiritu meo super omnem carnem, & prophetabunt filij uestri & filia uestra: & adolescentes uestri uisiones uidebunt, & seniores uestri insomnia fomniabunt. & quidem in seruos meos, & seruas meas in diebus illis de spiritu meo effundam, & prophetabunt, & dabo prodigia in caelo sursum, & signa in terra deorsum, sanguinem, & ignem, & uaporem fumi. Sol cōuertetur in tenebras, & luna in sanguinem, ante q̄ ueniat dies Domini magnus & illustris. & erit, omnis quicumq; inuocauerit nomen Domini saluus erit.

Ioel. 2. g

Rom. 10. e

Cum sit, inquit, hora diei tertia, sed quid hoc? nonne potest quispiam hora diei tertia inebriari: sed non ad hoc spectat: non enim illi ita de ipsis sentiebant, sed irridentes & carpentes dicebant. Quod autem hora tertia hæc facta fuerint, non temere contigit: quippe cum tunc splendor ignis ostendatur, quando neque negocijs, neque prandio occupati homines sunt: quando clara dies est: quando omnes in foro reperiuntur. Hoc igitur cum prius attentiores audientes reddiderit Petrus, deinde prophetiam Iaelis producit, nusquam Christi facta mentione, neque miraculorum, quorum ipsi fuerant inspectores, neque quod ex promissione eius hæc euenerint. nam si hoc dixisset, omnia subuertisset, omnesque ad lapides in se conueniens concitasset. Quocirca patrem prius adducit, qui per prophetam, hæc ipsis promiserat, atque ut tollat inuidiam, non apostolis solis inquit promissa ea fuisse, sed omni carni, quæ videlicet sincere, & ex affectu crediderit. non enim, ut inquit, qui dicit mihi Domine Domine, sed qui id unam cum optima vite translatione facit, acceptus est Deo. hoc tamen non addit, quo faciliorem & leuiorem promissionis sermonem efficiat: cum solam inuocationem nominis Domini ad salutem sufficere ostendat. Cum vero inquit, sanguinem & ignem, & vaporem fumi, & solē in tenebras conuertendum, de futuro iudicio intelligit. sed prius tamen de Hierosolymis eorumque captiuitate accommodatus dicta sunt, ex miseria, affectuque eorum qui patiebantur. præsertim cum etiam Iosephus multa huiusmodi ante Hierosolymorum euersio-

Matth. 7.c

nem præcessisse commemoret. Lunā vero in sanguinem conuertendam esse, ingentem cædem significat: quippe cum ea terræ vicinior, idque ex sanguinis exhalatione contrahere possit. Cum vero inquit (ante quā veniat dies Domini magnus & illustris) euenturis malis eos terret, ac conturbat. ne enim, ait, quia impune peccatis, propterea confidite, sed præuia hæc scitote esse magno illi atque horribili diei ad retributionem. ceterum minis his quandam quoque benignitatem subiungit, cum ait, (& omnis quicumque inuocauerit nomen Domini, saluus erit). Hoc autem Paulus de Christo esse dictum asserit. nunc tamen Petrus, cum opportunum id non esse videretur, orationem hanc suam disponens prætermisit.

Rom. 10,

Viri Israelitæ audite uerba hæc. Iesum Nazarenum uirum ex Deo demonstratum inter uos potentissimum & prodigijs & signis, quæ per ipsum Deus in medio uestrum fecit: sicut & uos ipsi nostis: hunc destinato consilio, & præcognitione Dei deditum capientes per manus impiorum cum affixissetis, iteremistis. quæ Deus suscitauit parturiginibus mortis solutis, quatenus ab ea detineri illū impossibile erat. Dauid enim in ipsum ait: præuidebam Dominum in conspectu meo semper, quæ a dextris mei sit, ne agiter. propterea letatū est cor meū, & exultauit lingua mea: insuper & caro mea habitabit in spe. quoniā nō deseres animā meā in inferno, neque dabis sanctū tuū, ut corruptionē uideat. Notas fecisti mihi uias uitæ, replebis me lætitiā cū facie tua.

Psal. 158

Posteaq̄ superius eos vehemēter perstrinxit, nunc remittit ipsos ac relaxat non adulando, sed sedando, remissioneque dignos ducendo. vnde ē exordio vtitur, & progenitorem Dauid comme morat, ne quia Iesum in oratione p̄posuerat, ipsos turbaret. prophetæ enim nomine subiūcto statim audito, acquieuerunt. si vero nomē solius Iesu clamantibus ipsis p̄tulisset, confestim ipsos offendisset. propterea neq̄ (credite) dixit, sed (audite) quo minus molesta oratio sit. Ideo etiam de Iesu humilius loquitur. Iesum enim inquit Nazarenum, a vili patria ipsum nominans: deinde (demonstratum) quasi non in ambiguo constitutum, sed demonstratum ex operibus quæ p̄ ipsum fecit Deus, q̄ a Deo esset. quæuis enim Deus opera ea fecerit, per ipsum tamen ea fecit, & in medio vestrum, non clam, neque in angulo, sed testificatibus vobis. Vbi autem ad crucis scelus commemorandum iam progressus est, liberare ipsos eo conatur, dum inquit (p̄destinato consilio Dei) simul & voluntariam eius passionem, & p̄destinatis eos fuisse obsequitos ostendēs. sed quāuis eos liberet, a crimine tamen non prorsus absoluit: infert enim (per manus impiorum interemistis) per manus videlicet Iudæ & militū tamen interfecistis. nam si qui egerunt, impij & iniusti fuerunt, illi quoque proculdubio qui interemerunt, ita fuisse censendi sunt. Vbi ita inuectus in ipsos est, ipsosque in hunc modum corripuit, sensim ad reliqua & illustriora descendere audet, cum inquit (quem Deus suscitauit solutis parturiginibus mortis) eo q̄ mors dum eum cōti

neret, parturiebat, & quasi grauibus doloribus afficiebat. parturigenes enim id est ^{ωδύνας} hoc ē dolores partus uetus scriptura pericula appellat & calamitates: vt in eo (parturigenes inferni circumdederunt me.) cum uero inquit, (quatenus ab ea contineri illum impossibile erat) magnū atq; admirandum eius opus declarat, q̄ non amplius moriatur. Post hæc adducit etiam prophetā Dauid sicut ante dictum est, non in se, sed in ipsum id est Christum, hæc dicere. & hic quoque ab humilioribus, humilioremque in modum prophetiam p̄posuit, utpote ad eos qui introductione, atque institutoria oratione indigerent. Quatenus impossibile erat &c.) ipse enim dixit. nullus tollit animam meam a me: sed ego ex me ipso pono eam, & rursus ego sumo eam.

Psal. 17. a

Ioan. 10. d

Viri fratres licet cum fiducia dicere ad uos de patriarcha Dauid, q̄ & defunctus fuerit, & sepultus: et sepulcrum ipsius usq; in hodiernum diem apud nos sit. propheta igitur cum esset, sciretq; iureiurando iurasse sibi Deum de fructu lumbi ipsius, confessurum in folio ipsius, quantum ad carnem resurrecturum esse Christum præuidens, de resurrectione Christi loquutus est: q̄ destituta anima eius in inferno non fuerit, neq; caro ipsius uiderit corruptionem. Hunc Iesum suscitauit Deus, cuius omnes nos testes sumus.

3. Re. 2. b

Psal. 131. c

Vbi prophetiam expleuit, ab alio rursus exordio auspicatur, viri, inquit, fratres. quando. n. magnum aliquid dicturus est, exordio qd̄ con-

ciliet, uti consuevit, fratresque vocat. non secus
 & Stephanus, fratres, inquit, et patres audite. de-
 inde subdit (licet cū fiducia dicere de patriarcha
 Dauid) qua in re nihil offendit, sed multa vitur
 modestia. nam si ita simplici modo dixisset, hæc
 non de Dauid: sed de Christo dicta fuisse, asper
 audientibus visus fuisset, magisque eos in iram
 incitasset, q̄ obtēperantes reddidisset. nunc vero
 multa prius cum veneratione de beato Dauid lo-
 quutus eos ita præparat, vt de Christo fuisse il-
 lud testimonium, non difficulter admittāt. ac to-
 ta quidem oratio in hunc modum disponitur. nā
 cum inquit Dauid defunctum fuisse & sepultū,
 non adiungit nō resurrexisse, sed sepulcrum eius
 apud nos vsque in hodiernum diem esse: qđ idē
 est ac si non resurrexisse eum dixisset. qđ cum fe-
 cit, neque ita ad Christū deuenit: sed rursus Da-
 uid ipsum cōmēdat, cum inquit (propheta igitur
 cum esset) vt ex veneratione erga eum, & genus
 qđ ab eo est, orationem de Christi resurrectione
 admittāt. neque dixit promississe ipsi Deum, sed
 qđ maius est, & inuiolabile, iurasse. Qđ vero
 (quātum ad carnem) ait, Christum quoque esse
 Deum, & semp̄ simul cum patre esse denunciat.
 patri autem omnia attribuit, vt tunc ea qua di-
 cuntur, admittant. Sed quo modo in folio ipsius
 confedit: in eo sanē q̄ omnibus Iudaïs & genti-
 bus dominatur in fidem & cultum eius compre-
 hensis. q̄ autem neque caro ipsius viderit corrup-
 tionē, resurrectionis mysteriū magis declarat.

Dextera igitur Dei exaltatus, promissioneq; spiri

us sancti accepta a patre, effudit hunc quem uos uidetis & auditis. non enim Dauid in cœlos ascendit.

Rursus patri quod effectum est, attribuit: quippe cum ita se auditores conciliaturum atque illecturum cognosceret. cum dicit autem (exaltatus) & de assumptione innuit, et in cœlis eum esse significat: unde etiam quod in cœlis sit, non aperte explicauit. posteaque igitur eò processit, ut signorum eius & resurrectionis mentionem fecerit, postea subiungit (effudit.) nam cum a principio patrem non Christum promississe hoc per Ioelem prophetam dixisset, ubi admirabilia Christi commemorauit, fidenter iam eum effudisse ait: ut Ioelem cum inquit (effundam) non de patre, sed de Christo dixisse significet. Promissione autem spiritus sancti accepta inquit, vel qua ipse nobis discipulis promisit, cum dixit (cum uenerit confortator, quem ego mittam uobis a patre:) vel qua pater ante passionem ipsi promisit, cum inquit: (& glorificaui, & iterum glorificabo) promissionem tamē patri attribuit rem ipsam obumbrās, quo ab auditoribus facilius suscipiatur. quęcūque enim dixerit aliquis, nisi ad id tendant quod confert, frustra & incassum dicuntur. Hic autem crucem non solum ipsum non diminuisse, sed clarior rem etiam reddidisse ostendit: quippe cum quod per Ioannem Baptistam ante crucem pater promiserat, cum ait (ipse uos baptizabit spiritu sancto & igni) hoc post crucem dedit.

Ioan. 15. d

Ioan. 12. d.

Math. 3. c

Dicit autē ipse: dixit Dominus domino meo sede a dextris meis, donec posuero inimicos tuos suppedaneū

Psal. 109. a

pedum tuorum, certo igitur sciat tota domus Israel,
 q̄ Dominum & Christum ipsum Deus fecerit hunc
 Iesum quem uos crucifixistis.

Non amplius quicquam reformidat, quippe
 cum ex dictis fiduciam habeat, sed quid inquit
 Dauid dicere (dixit Dominus domino meo) atq̄
 ita ipso Dauid sublimiorem eum reddit. nam si
 Dauid dominū ipsum vocat, multo minus ipsi
 idem facere dedignabuntur. quin terrorem etiā
 ipsis inquit (donec posuero inimicos
 tuos) & ne fides his non adhibeatur, patri subie-
 ctionem hanc attribuit. Ceterum magna quoq̄
 hæc rursus in humiliorem modum exponit, cum
 ait (certo igitur sciat totus Israel, q̄ Dominum
 & Christum eum Deus fecerit.) Fecerit autem,
 pro, constituerit, et ordinarit, non pro (essentiam
 dedit) positum est. Sublimius vero de Christo
 dixisset, qd' antedictis magis esset consentaneū,
 hoc modo: certo igitur sciat omnis Israel, q̄ a de-
 xtris patris sedeat.

*Hæc cum audiuissent, compuncti sunt corde. dixe-
 runtq; ad Petrum & reliquos apostolos. quid facie-
 mus uiri fratres?*

Cum concionem hanc modeste ita et mansue-
 te tractasset, in compunctionem ipsos induxit,
 compuncti sunt autem, id est turbati, & affecti
 animo sunt, seq̄ ipsos damnatione dignos agno-
 uerunt. vnde etiam mali liberationem quærunt;
 & familiariter atque amice fratres eos vocant,
 quos paulo ante subsannabant, neq̄ ex æquali-

rate hoc nomine vtūtur, quasi ipsis se adæquent, eos fratres appellando: sed eatenus, vt conciliatio nem atq; amicitiam præ se ferant. nam quia Petrus quoq; incipiens orationem ita eos vocauerat, inde etiam ipsi huiusce compellationis occasionem sumpserunt.

Petrus autem ad illos, poenitētiam, inquit, agite: et baptizetur unusquisq; uestrum in nomine Iesu Christi in remissionem peccatorum: & spiritus sancti donum accipietis. uobis enim & filiis uestris promissio est, & omnibus qui longe sunt, quoscunque dominus Deus noster aduocarit. alijsq; uerbis pluribus testabatur, et hortabatur dicēs: salui efficiamini a genere hoc distorto. atq; illi quidem libenter oratione eius admisa baptizati sunt. & addita sunt die illo animarum circiter tria millia. perseuerabant autem in doctrina apostolorum, & communicatione, & fractione panis, & precibus.

Quasi os commune omnium apostolorum propositus Petrus, poenitentiam agite, dicit, & baptizetur vnusquisq;. non credat inquit, sed baptizetur: hoc enim in Christum credentium fundamentum est. Hoc igitur primum faciendum esse censet: deinde ad fundamentum finem adiungit, quod est donū spiritus sancti: eo q; per hæc media fides existat, atq; emicet. cum vero inquit (uobis enim & filijs uestris promissio est, & omnibus qui longe sunt, & qui sunt prope) doni abundantiam significat, quod non solum ipsis,

verum etiam filijs sufficiat: quin & in gentes quoque superabundet. hoc enim indicat, cum ait (& omnibus qui sunt longe) si vero Ihs qui sunt longe, multo magis proculdubio vobis qui prope estis, exhibebitur. Vide autem tunc eum fide gentium significasse, vbi compunctos, & se ipsos damnantes cognouit. anima enim inuidere non amplius potest, cum se ipsam damnat.

Contigitque omni animæ timor. & multa prodigia & signa per apostolos facta sunt. omnesque credentes simul erant, cunctaque habebant communia: & possessiones & facultates vendebant, distribuebantque omnibus, prout cuique opus erat: unanimiter in templo quotidie perseverantes.

Non enim quasi viles aliquos eos contemnebant: sed quia vehemens erat Petrus dum desuper flueret, & futura per promissiones ostenderet, merito timore afficiebantur: quippe cum verbis facta etiam attestarentur. quemadmodum enim in Christo quoque prius signa precessere, deinde doctrina subsequuta est, postea miracula: ita etiam nunc. Cum autem possessiones venderent, & distribuerent, prout quisque indigebat: non temere id faciebant, sed cum dispensandi ratione pro dignitate unicuique diuidebant. atque id, unanimiter perseverantes, non vno die, aut duobus, sed quotidie, & vno consensu & animo. In templo autem assidebant credentes, utpote cum studiosiores effecti, nulla alia re ex religione erga locum, quam templo ipso occupari vellent.

Frangentisque

Frangentesq; in domo panem cibum sumebant in exultatione, & simplicitate cordis, laudantes Deum, & habentes gratiam apud totam plebem. Dominus autem tem eos qui salui fierent, ecclesie quotidie adiungebat.

Domum nunc templum vocat, in eo enim comedebant. Frangentes panem autem inquit, ut vilem ac parabilem victus eorum modum significet. panem enim frangentes sumebant cibum, non delicias querebant. atque ita vitam ex fide componebant, ac moderabantur: atque amice se habebant ad totam plebem. Quis enim pontifices ob invidiam ipsis essent infensi, apud populum tamen gratiam habebant: id autem ex elemosyna qua erga ipsum utebantur, & pura conuersatione ostendebatur. In cordis autem simplicitate, id est humilitate, & abiectioe, dum nihil sublimis de se cogitarent, nihilq; ex beneficijs & elemosynis quas faciebant, gloriarentur: id quod maxime Iudaicum erat: Quemadmodum ex iactante pharisaeo perspicuum est.

Luc. 13, b

De claudi curatione, & Petri super ea re ad Israelitas monitione, & exhortatione ad poenitentiam. Cap. III.

SIMVL autem Petrus & Ioannes ascendebat in templum ad horam orationis nonam.

Multa erat inter hos duos vnanimitas & amicitia: quippe cum huic in Domini passioe innuerit Petrus, ut magistrum interrogaret: & rursus ad sepulcrum simul cucurrerint: & de ipso rursus Petrus Christo dixerit, hic vero quid? Ascen-

Ios. 13, c

Ios. 20, a

Ios. 21, f

C